TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. birželio 4 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Jurisdikcija, teismo sprendimų pripažinimas ir vykdymas išlaikymo prievolių srityje – Reglamentas (EB) Nr. 4/2009 – 41 straipsnio 1 dalis – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 – 24 straipsnio 5 dalis – Vykdomasis raštas dėl išlaikymo – Ieškinys, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui – Vykdančiosios valstybės narės teismo jurisdikcija“

Byloje C-41/19

dėl *Amtsgericht Köln* (Kelno apylinkės teismas, Vokietija) 2019 m. sausio 14 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. sausio 23 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

FX

prieš

GZ, pagal įstatymą atstovaujamą motinos,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė A. Prechal, teisėjai L. S. Rossi (pranešėja), J. Malenovský, F. Biltgen ir N. Wahl,

generalinis advokatas M. Bobek,

posėdžio sekretorė M. Krausenböck, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. lapkričio 27 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– FX, atstovaujamo advokato H. W. Junker,

– GZ, pagal įstatymą atstovaujamos motinos B,

– Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller, M. Hellmann ir U. Bartl,

– Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna ir R. Stańczyk, ir S. Żyrek,

– Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes ir P. Barros da Costa, L. Medeiros ir S. Duarte Afonso,

* Proceso kalba: vokiečių.

– Europos Komisijos, atstovaujamos M. Wilderspin ir M. Heller,

susipažinęs su 2020 m. vasario 27 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas, pirma, dėl 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (OL L 7, 2009, p. 1) ir, antra, dėl 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1) 24 straipsnio 5 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Vokietijoje gyvenančio FX ir jo nepilnametės dukters GZ, kuriai pagal įstatymą atstovauja motina ir kurios gyvenamoji vieta yra Lenkijoje, ginčą dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo jurisdikcijos nagrinėti ieškinį, kuriuo FX prieštaravo išlaikymo įsiskolinimo, kurį privalėjo sumokėti, vykdymui.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 4/2009

3 Reglamento Nr. 4/2009 9–11, 30 ir 44 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(9) Išlaikymo kreditorius turėtų galėti vienoje valstybėje narėje lengvai gauti sprendimą, kuris automatiškai būtų vykdytinas kitoje valstybėje narėje netaikant papildomų formalumų.

(10) Norint pasiekti šį tikslą, tikslinga nustatyti Bendrijos priemonę išlaikymo prievolių srityje, į kurią būtų įtrauktos nuostatos dėl jurisdikcijos, įstatymų kolizijos, pripažinimo ir vykdytinumo, vykdymo, teisinės pagalbos ir centrinių institucijų bendradarbiavimo.

(11) Šio reglamento taikymo sritis turėtų apimti visas išlaikymo prievoles, kylančias iš šeimos santykių, tėvystės ar motinystės, santuokos ar giminystės, kad visiems išlaikymo kreditoriams būtų užtikrintos vienodos sąlygos. Šiame reglamente terminas „išlaikymo prievolės“ turėtų būti aiškinamas autonomiškai.

<…>

(30) Siekiant paspartinti teismo sprendimo, priimto valstybėje narėje, kuriai 2007 m. [lapkričio 23 d.] Hagos protokolas [dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės, kuris Europos bendrijos vardu patvirtintas 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos sprendimu 2009/941/EB (OL L 331, 2009, p. 17)] yra privalomas, vykdymą kitoje valstybėje narėje, būtina apriboti atsisakymo vykdyti sprendimą arba vykdymo sustabdymo pagrindus, kuriais skolininkas galėtų remtis dėl išlaikymo išmokos tarpvalstybinio pobūdžio. Šis apribojimas neturėtų turėti įtakos nacionalinėje teisėje nustatytiems atsisakymo vykdyti teismo sprendimą ar vykdymo sustabdymo pagrindams, kurie nėra nesuderinami su nustatytaisiais šiame reglamente, pavyzdžiui, skolininko skolos likvidavimas sprendimo vykdymo etape arba tam tikras neareštuotinas turtas.

<…>

(44) Šiuo reglamentu turėtų būti iš dalies pakeistas [2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos] Reglamentas (EB) Nr. 44/2001 [dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1)], pakeičiant jo nuostatas išlaikymo prievolių srityje. Atsižvelgdamos į šio reglamento pereinamojo laikotarpio nuostatas, valstybės narės nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos išlaikymo prievolių srityje turėtų taikyti ne Reglamento (EB) Nr. 44/2001 nuostatas, o šio reglamento nuostatas dėl jurisdikcijos, teismo sprendimų pripažinimo, vykdytinumo ir vykdymo bei teisinės pagalbos.“

4 Reglamento Nr. 4/2009 1 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Šis reglamentas taikomas išlaikymo prievolėms, atsirandančioms iš šeimos santykių, tėvystės ar motinystės, santuokos ar giminystės.“

5 Šio reglamento 2 straipsnyje nustatyta:

„1. Šio reglamento tikslais:

1. „teismo sprendimas“ – valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl išlaikymo prievolių, neatsižvelgiant į tai, kaip jis yra įvardijamas, įskaitant dekretą, įsakymą, nutartį ar vykdomąjį raštą <…>

<…>

4) „kilmės valstybė narė“ – valstybės narė, kurioje <…> buvo priimtas teismo sprendimas <…>“

5) „vykdymo [vykdančioji] valstybė narė“ – valstybė narė, kurioje prašoma vykdyti teismo sprendimą <…>;

<…>“

6 Minėto reglamento 3 straipsnyje nustatyta:

„Jurisdikciją nagrinėti su išlaikymo prievolėmis susijusias bylas valstybėse narėse turi:

a) šalies, kurioje yra atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta, teismas; arba

b) tos vietos, kurioje yra kreditoriaus įprastinė [nuolatinė] gyvenamoji vieta, teismas

<…>“

7 To paties reglamento 8 straipsnio „Su bylomis susiję apribojimai“ 1 dalyje nurodyta:

„Jei teismo sprendimas priimtas valstybėje narėje arba [2007 m. lapkričio 23 d.] Hagos konvencijos [dėl tarptautinio vaikų ir kitų šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo, patvirtintos Europos Sąjungos vardu 2011 m. birželio 9 d. Tarybos sprendimu 2011/432/ES (OL L 192, 2011, p. 39)] Susitariančiojoje Valstybėje, kurioje kreditorius turi įprastinę [nuolatinę] gyvenamąją vietą, tai skolininkas negali pradėti proceso kitos valstybės narės teisme dėl teismo sprendimo keitimo arba naujo teismo sprendimo priėmimo, kol kreditorius ir toliau nuolat gyvena valstybėje, kurioje priimtas tas sprendimas.“

8 Reglamento Nr. 4/2009 IV skyrius „Teismo sprendimų pripažinimas, vykdytinumas ir vykdymas“ suskirstytas į tris skirsnius ir taikomas, be kita ko, teismo sprendimų, susijusių su išlaikymo prievolėmis, vykdymui. Reglamento Nr. 4/2009 16 straipsnyje nustatyta, kad 1 skirsnis, kuriame yra šio

reglamento 17–22 straipsniai, taikomas teismo sprendimams, priimtiems valstybėje narėje, kuriai privalomas Hagos protokolas dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės, 2 skirsnis, kuriame yra šio reglamento 23–38 straipsniai, taikomas teismo sprendimams, priimtiems valstybėje narėje, kuriai šis protokolas netaikomas, o 3 skirsnyje, kuriame yra šio reglamento 39–43 straipsniai, įtvirtintos bendros nuostatos, taikomos visiems teismo sprendimams.

9 Reglamento Nr. 4/2009 IV skyriaus 3 skirsnyje esančiame 41 straipsnyje „Vykdymo procesas ir sąlygos“ nustatyta:

„1. Laikantis šio reglamento nuostatų, kitoje valstybėje narėje priimtų teismo sprendimų vykdymo procesą reglamentuoja vykdymo valstybės narės teisė. Valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas, vykdytinas vykdymo valstybėje narėje, turi būti joje vykdomas tomis pačiomis sąlygomis, kurios taikomos toje vykdymo valstybėje narėje priimtam teismo sprendimui.

<…>“

10 Minėto reglamento 42 straipsnyje nustatyta:

„Valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas jokiomis aplinkybėmis negali būti peržiūrėtas iš esmės valstybėje narėje, kurioje prašoma jį pripažinti, paskelbti vykdytinu ar vykdyti.“

11 Reglamento Nr. 4/2009 64 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Viešojo subjekto teisė veikti vietoj asmens, kuriam privaloma mokėti išlaikymo išmokas, arba siekti, kad būtų kompensuotos kreditoriui vietoj išlaikymo išmokėtos išmokos, reglamentuojama tam subjektui taikytinos teisės.“

Reglamentas Nr. 1215/2012

12 Reglamento Nr. 1215/2012 10 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„šio reglamento taikymo sritis turėtų apimti visas pagrindines civilines ir komercines bylas, išskyrus kai kurias aiškiai nustatytas bylas, ypač dėl išlaikymo prievolių, kurios neturėtų būti įtrauktos į šio reglamento taikymo sritį, nes <…> buvo priimtas <…> [Reglamentas Nr. 4/2009].“

13 Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnyje nustatyta:

„1. Šis reglamentas taikomas civilinėse ir komercinėse bylose, neatsižvelgiant į teismo pobūdį. <…>

2. Šis reglamentas netaikomas:

<…>

e) iš šeimos santykių, giminystės, santuokos arba svainystės kylančioms išlaikymo prievolėms;

<…>“

14 Reglamento Nr. 1215/2012 II skyriaus 6 skirsnyje „Išimtinė jurisdikcija“ esančiame 24 straipsnyje nustatyta:

„Toliau išvardyti valstybės narės teismai turi išimtinę jurisdikciją, neatsižvelgiant į ginčo šalių nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą:

<…>

5) nagrinėti ieškinius, susijusius su teismo sprendimų vykdymu, – valstybės narės, kurioje minėtas teismo sprendimas buvo įvykdytas arba turi būti vykdomas, teismai.“

Vokietijos teisė

ZPO

15 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikomos redakcijos *Zivilprozessordnung* (Civilinio proceso kodeksas; *BGBl.* 2007 I, p. 1781, toliau – ZPO) 767 straipsnyje „Ieškinys, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui“ nustatyta:

„1) Prieštaravimus dėl paties reikalavimo, nustatyto sprendimu, skolininkas turi pareikšti pateikdamas bylą nagrinėjančiame pirmosios instancijos teisme atitinkamą ieškinį.

2) Tokie ieškiniu pareikšti prieštaravimai yra priimtini tik tuo atveju, jei pagrindai, kuriais jie grindžiami, atsirado iki posėdžio, per kurį pagal šio kodekso nuostatas buvo paskutinė galimybė pareikšti prieštaravimus, pabaigos, todėl šių prieštaravimų nebegalima pareikšti pateikiant skundą.

3) Ieškinyje, kurį skolininkas turi pareikšti, turi būti nurodyti visi prieštaravimai, kuriuos jis galėjo pareikšti tuo metu, kai pateikė ieškinį.“

FamFG

16 *Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit* (Įstatymas dėl proceso šeimos bylose ir ypatingąja teisena nagrinėjamose bylose, toliau – *FamFG*) 120 straipsnyje „Vykdymas“ nustatyta:

„1) Bylose dėl santuokos ir šeimos ginčų klausimų vykdymas atliekamas pagal [ZPO] nuostatas dėl priverstinio vykdymo.

<…>“

AUG

17 2011 m. gegužės 23 d. *Auslandsunterhaltsgesetz* (Įstatymas dėl išlaikymo išmokų išieškojimo užsienio valstybėse; *BGBl.* 2011 I, p. 898, toliau – AUG) 40 straipsnyje nustatyta:

„1) Jei vykdymas turi būti leidžiamas pagal sprendimą, teismas nusprendžia paskelbti tą sprendimą vykdomuoju dokumentu <…>“

18 AUG 66 straipsnyje „Ieškinys, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui“ numatyta:

„1) Jei užsienio valstybės sprendimas yra vykdytinas pagal Reglamentą Nr. 4/2009 be egzekvatūros procedūros arba yra pripažintas vykdytinu pagal tą reglamentą <…>, skolininkas gali pareikšti prieštaravimus dėl paties reikalavimo [*FamFG*] 120 straipsnio 1 dalyje, siejamoje su [ZPO] 767 straipsniu, nustatyta tvarka. Jei sprendimas yra teismo sprendimas, ši taisyklė taikoma tik tuo atveju, jei pagrindų, kuriais grindžiami prieštaravimai, atsirado tik po sprendimo priėmimo.

<…>

3) Pagal [*FamFG*] 120 straipsnio 1 dalį, siejamą su [ZPO] 767 straipsniu, reiškiamas ieškinys turi būti pateiktas teismui, kuris priėmė sprendimą dėl prašymo išduoti vykdomąjį dokumentą. <…>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

19 2009 m. gegužės 26 d. *Sąd Okręgowy w Krakowie* (Krokuvos apylinkės teismas (Lenkija)) sprendimu FX buvo nurodyta atgaline data nuo 2008 m. birželio mėn. kas mėnesį mokėti savo nepilnametei dukteriai GZ apie 100 EUR išlaikymą.

20 *Amtsgericht Köln* (Kelno apylinkės teismas, Vokietija), gavęs 2016 m. liepos 20 d. GZ prašymą, 2016 m. liepos 27 d. nutartimi nurodė minėtą *Sąd Okręgowy w Krakowie* (Krokuvos apylinkės teismas) sprendimą paskelbti vykdytinu.

21 Remdamasi šiuo vykdytinu paskelbtu sprendimu, GZ, kuriai pagal įstatymą atstovavo motina, Vokietijoje pradėjo priverstinio vykdymo procedūrą prieš FX. 2018 m. balandžio 5 d. FX, ginčydamas šią procedūrą, *Amtsgericht Köln* (Kelno apylinkės teismas) pateikė ZPO 767 straipsnyje nurodytą ieškinį, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui.

22 Grįsdamas savo ieškinį FX nurodė, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamą išlaikymo įsiskolinimą jau sumokėjo arba tiesiogiai (iki 2010 m.), arba (nuo 2010 m. gruodžio mėn.) tarpininkaujamas Išlaikymo fondo (Lenkija), kuriam FX grąžino GZ pervestas sumas, atsižvelgdamas į savo finansines galimybes. FX teigė, kad bet kuriuo atveju didžioji šio įsiskolinimo dalis buvo padengta.

23 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar jam pateiktas FX ieškinys, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui, patenka į jo tarptautinės jurisdikcijos sritį.

24 Viena vertus, minėtas teismas mano, kad, jei šį ieškinį reikėtų laikyti reikalavimu dėl išlaikymo prievolių, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 4/2009 1 straipsnį, jis neturėtų pagal šį reglamentą jokios tarptautinės jurisdikcijos, nes tik Lenkijos teismai turi jurisdikciją nagrinėti prieštaravimus, kuriuos FX reiškia dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamo išlaikymo įsiskolinimo mokėjimo.

25 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad dalis Vokietijos teisės doktrinos autorių mano, jog ZPO 767 straipsnyje numatytas ieškinys, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui, priskiriamas prie reikalavimo dėl išlaikymo prievolių, kaip apibrėžta Reglamente Nr. 4/2009, nes, reiškiant tokius prieštaravimus kaip su įvykdymu arba reikalavimo perėjimu susijusiuosius, galiausiai siekiama užginčyti patį vykdomąjį raštą, o ne vien pagal vykdymo teisę vertintiną priverstinio vykdymo būdą. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad šis ieškinys, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui, pagal savo funkciją atitinka prašymą sumažinti išlaikymo reikalavimą, dėl kurio buvo išduotas vykdomasis raštas, o tokiam prašymui dėl pakeitimo pagal Reglamento Nr. 4/2009 8 straipsnį taikomi šiame reglamente įtvirtinti jurisdikcijos kriterijai. Šis dalies Vokietijos teisės doktrinos autorių ginamas aiškinimas, kuriam pritarti linkęs ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, yra, kaip teigia šis

teismas, vienintelis aiškinimas, atitinkantis šiuo reglamentu siekiamą tikslą, t. y. užtikrinti, kad išlaikymo kreditorius būtų apsaugotas ir atsidurtų privilegijuotoje padėtyje jurisdikcijos taisyklių požiūriu, nenustatant jam pareigos reikalavimą, dėl kurio išduotas vykdomasis raštas, vykdančiosios valstybės narės teismuose gintis nuo ieškinio, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui ir kuriame reiškiami materialinio pobūdžio prieštaravimai dėl minėto reikalavimo.

26 Kita vertus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad Vokietijos teisės aktų leidėjas, priešingai, akivaizdžiai laikosi nuomonės, jog išlaikymo įsiskolinimą vykdančiosios valstybės narės teismai turi jurisdikciją nuspręsti dėl ZPO 767 straipsnyje numatyto ieškinio, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui ir pagal kurį skolininkui leidžiama pareikšti prieštaravimus dėl paties reikalavimo. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, dauguma Vokietijos teisės doktrinos autorių taip pat teigia, kad toks ieškinys, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui, nėra priskirtinas prie reikalavimų dėl išlaikymo prievolių, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 4/2009, nes, be kita ko, prašomos teisinės apsaugos tikslas susijęs tik su reikalavimo vykdymu, o pradinio vykdomojo rašto galiojimas neginčijamas.

27 Jeigu būtų laikomasi antrosios pozicijos, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar FX pateiktas ieškinys, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui, turėtų būti laikomas „ieškiniu, susijusiu su teismo sprendimų vykdymu“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 24 straipsnio 5 dalį.

28 Šio teismo teigimu, vien remiantis 1985 m. liepos 4 d. Sprendimu *AS-Autoteile Service* (220/84, EU:C:1985:302) ir 2011 m. spalio 13 d. Sprendimu *Prism Investments* (C-139/10, EU:C:2011:653) negalima atsakyti į šį klausimą. Iš tiesų minėti sprendimai buvo paskelbti remiantis teisės aktais, galiojusiais prieš įsigaliojant Reglamentui Nr. 4/2009. Be to, pagal Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnio 2 dalies e punktą šis reglamentas netaikomas išlaikymo prievolėms.

29 Taigi tokiomis aplinkybėmis *Amtsgericht Köln* (Kelno apylinkės teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [ZPO] 767 straipsnyje numatytas ieškinys, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui ir kuris pareikštas dėl užsienyje išduoto vykdomojo rašto dėl išlaikymo, yra reikalavimas dėl išlaikymo prievolių, kaip tai suprantama pagal [Reglamentą Nr. 4/2009]?

2. Jei atsakymas į [pirmąjį] klausimą būtų neigiamas, ar [ZPO] 767 straipsnyje numatytas ieškinys, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui ir kuris pareikštas dėl užsienyje išduoto vykdomojo rašto dėl išlaikymo, yra ieškinys, susijęs su teismo sprendimų vykdymu, kaip tai suprantama pagal [Reglamento Nr. 1215/2012] 24 straipsnio 5 dalį?“

Dėl prejudicinių klausimų

30 Savo klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar į Reglamento Nr. 4/2009 arba Reglamento Nr. 1215/2012 taikymo sritį ir vykdančiosios valstybės narės teismų tarptautinę jurisdikciją patenka išlaikymo įsiskolinimą turinčio skolininko pateiktas ieškinys, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui ir kuris pareikštas dėl kilmės valstybės narės teismo sprendimo, nustatančio šį įsiskolinimą, vykdymo.

31 Šiuo klausimu, pirma, reikia pažymėti, kad iš Reglamento Nr. 4/2009 10 ir 11 konstatuojamųjų dalių, 1 straipsnio 1 dalies ir 2 straipsnio matyti, jog šis reglamentas yra Europos Sąjungos priemonė, apimanti, be kita ko, nuostatas dėl jurisdikcijos, įstatymų kolizijos, teismo sprendimų dėl išlaikymo prievolių, kylančių iš šeimos santykių, tėvystės ar motinystės, santuokos ir giminystės santykių, pripažinimo bei vykdymo.

32 Šia priemone Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė Reglamente Nr. 44/2001 įtvirtintas nuostatas dėl išlaikymo prievolių pakeisti nuostatomis, kuriomis, atsižvelgiant į tai, kad išlaikymo įsiskolinimų vykdymas yra ypač skubus, supaprastinamas procesas vykdymą užtikrinančiame teisme, taigi jis tampa greitesnis (2017 m. vasario 9 d. Sprendimo *S.*, C-283/16, EU:C:2017:104, 32 punktas). Šiuo tikslu Reglamente Nr. 4/2009 yra įtvirtintas IV skyrius „Teismo sprendimų pripažinimas, vykdytinumas ir vykdymas“, kuriame visų pirma reglamentuojamas valstybių narių teismų sprendimų dėl išlaikymo prievolių vykdymas.

33 Taigi Reglamentas Nr. 4/2009 yra *lex specialis*, be kita ko, jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo konkrečioje išlaikymo prievolių srityje klausimais; be to, tai patvirtinta Reglamente Nr. 1215/2012, kuriuo panaikintas Reglamentas Nr. 44/2001. Iš tiesų iš Reglamento Nr. 1215/2012 1 straipsnio 2 dalies e punkto, siejamo su šio reglamento 10 konstatuojamąja dalimi, matyti, kad, priėmus Reglamentą Nr. 4/2009, išlaikymo prievolės, kylančios iš šeimos santykių, giminystės, santuokos ir svainystės, į Reglamento Nr. 1215/2012 materialinę taikymo sritį nepatenka.

34 Taigi, kaip išvados 39 ir 40 punktuose iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, toks ginčas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kuris pradėtas vienos valstybės narės (vykdančiosios valstybės narės) teisme dėl kitos valstybės narės (kilmės valstybės narės) teismo priimto sprendimo – paskelbto vykdytinu pirmojoje valstybėje narėje ir susijusio su išlaikymo prievolėmis, kylančiomis iš šeimos santykių, – vykdymo, patenka į Reglamento Nr. 4/2009, visų pirma į jo IV skyriaus, taikymo sritį.

35 Aplinkybė, kad nacionaliniame teisme, kaip ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, pateiktas ieškinys, kuriuo prieštaraujama kilmės valstybės narės teismo sprendimo, nustatančio išlaikymo įsiskolinimą, vykdymui, nekeičia šio vertinimo. Iš tiesų, kaip jau yra nusprendęs Teisingumo Teismas, ZPO 767 straipsnyje numatytas ieškinys, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui, yra glaudžiai susijęs su vykdymo procesu (šiuo klausimu žr. 1985 m. liepos 4 d. Sprendimo *AS-Autoteile Service*, 220/84, EU:C:1985:302, 12 punktą). Todėl, kai toks ieškinys susijęs su reikalavimu vykdyti sprendimą dėl išlaikymo prievolių, jis, kaip ir minėtas reikalavimas, patenka į Reglamento Nr. 4/2009 taikymo sritį.

36 Antra, kalbant apie abejones, kurių turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas dėl savo, kaip išlaikymo įsiskolinimą vykdančiosios valstybės narės teismo, tarptautinės jurisdikcijos priimti sprendimą dėl tokio kaip pagrindinėje byloje nagrinėjamo ieškinio, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui, pažymėtina, kad, nors Reglamento Nr. 4/2009 IV skyriuje yra tam tikrų nuostatų, susijusių su teismo sprendimų dėl išlaikymo prievolių vykdymu, nė vienoje iš šių nuostatų nėra aiškiai numatytos jurisdikcijos vykdymo stadijoje.

37 Vis dėlto tarp Reglamento Nr. 4/2009 IV skyriaus 3 skirsnio „Bendrosios nuostatos“ nuostatų yra 41 straipsnio 1 dalis, pagal kurią, pirma, laikantis šio reglamento nuostatų, kitoje valstybėje narėje priimtų teismo sprendimų vykdymo procesas reglamentuojamas pagal vykdančiosios valstybės narės teisę ir, antra, valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas, vykdytinas vykdančiojoje valstybėje narėje, turi būti joje vykdomas tomis pačiomis sąlygomis, kurios taikomos toje vykdančiojoje valstybėje narėje priimtam teismo sprendimui.

38 Iš šios Reglamento Nr. 4/2009 nuostatos netiesiogiai ir neišvengiamai matyti, kad ieškinys, kuris glaudžiai susijęs su kilmės valstybės narės teismo sprendimo, nustatančio išlaikymo įsiskolinimą, vykdymo procesu, kaip antai pagrindinėje byloje nagrinėjamas ieškinys, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui, kaip ir pats prašymas vykdyti minėtą sprendimą, patenka į vykdančiosios valstybės narės teismų jurisdikciją.

39 Šiuo klausimu, be kita ko, šio sprendimo 32 punkte nurodytiems paprastumo ir greitumo tikslams, kurių siekiama Reglamentu Nr. 4/2009, ypač sistema, į kurią patenka šio reglamento 41 straipsnio 1 dalis, prieštarautų tai, kad, kai išlaikymo kreditorius kreipiasi į vykdančiąją valstybę narę dėl

vykdytinu paskelbto sprendimo vykdymo, šios valstybės narės kompetentingas teismas bet kuriuo atveju turi konstatuoti, kad neturi jurisdikcijos priimti sprendimo dėl ieškinio, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui, ir kad perduoda bylą kilmės valstybės narės teismui, motyvuodamas tuo, jog pastarasis, kaip kreditoriaus gyvenamosios vietos valstybės narės teismas, pagal Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio b punktą geriausiai gali užtikrinti kreditoriaus apsaugą.

40 Iš tiesų, viena vertus, Teisingumo Teismas nusprendė, kad kompetentingo teismo ir išlaikymo kreditoriaus artumas nėra vienintelis Reglamentu Nr. 4/2009 siekiamas tikslas (2014 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Sanders ir Huber*, C-400/13 ir C-408/13, EU:C:2014:2461, 40 punktas). Šiuo tikslu taip pat norima užtikrinti veiksmingo teisingumo vykdymą, suprantant jį ne tik kaip siekį kuo racionaliau organizuoti teismų sistemą, bet ir kaip siekį atsižvelgiant į proceso šalių (nesvarbu, ar tai būtų atsakovas, ar ieškovas) interesą visų pirma lengviau kreiptis į teismą ir galėti numatyti jurisdikciją (šiuo klausimu žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Sanders ir Huber*, C-400/13 ir C-408/13, EU:C:2014:2461, 29 punktą).

41 Kita vertus, vykdančiosios valstybės narės teismui nustatytas įpareigojimas bet kuriuo atveju atsisakyti jurisdikcijos nagrinėti ieškinį, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje, ir perduoti bylą kilmės valstybės narės teismui, nustačiusiam išlaikymo įsiskolinimą, reikštų ne tai, kad tarptautinių išlaikymo įsiskolinimų išieškojimas būtų kiek įmanoma palengvintas, laikantis vieno iš pagrindinių Reglamentu Nr. 4/2009 siekiamų tikslų, o, atvirkščiai, tai, kad būtų apsunkintas procesas ir dėl to šalys sugaištų daugiau laiko ir turėtų daug papildomų išlaidų (šiuo klausimu žr. žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Sanders ir Huber*, C-400/13 ir C-408/13, EU:C:2014:2461, 41 punktą).

42 Iš to matyti, kad vykdančiosios valstybės narės teismas, kuriam pateiktas prašymas vykdyti kilmės valstybės narės teismo, nustačiusio išlaikymo įsiskolinimą, priimtą sprendimą, pagal Reglamentą Nr. 4/2009, būtent jo 41 straipsnio 1 dalį, turi jurisdikciją nagrinėti ieškinį, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui, jeigu jis glaudžiai susijęs su jam pateiktu prašymu vykdyti teismo sprendimą.

43 Šiuo klausimu reikia pridurti, kad pagrindinėje byloje ieškinys, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui, grindžiamas ieškovo teiginiu, kad jis jau padengė didžiąją nagrinėjamo išlaikymo įsiskolinimo dalį arba tiesiogiai, arba netiesiogiai tarpininkaujamas Išlaikymo fondo.

44 Net jeigu Teisingumo Teismas ir turi pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui naudingas Reglamento Nr. 4/2009 išaiškinimo gaires, susijusias su tokiu ieškinio pagrindu, tik prašymą priimti prejudicinį pateikęs teismas gali įvertinti faktines aplinkybes ir įrodymus, kuriuos pateikė šalys pagrindinėje byloje, grįsdamos savo reikalavimus.

45 Kaip savo išvados 78 punkte pažymėjo generalinis advokatas, pagrindas, susijęs su įsiskolinimo padengimu, yra vienas iš tų, į kuriuos paprastai atsižvelgiama vykdymo stadijoje, kaip, be kita ko, pabrėžta Reglamento Nr. 4/2009 30 konstatuojamosios dalies antrame sakinyje, kuriame nurodyta, kad skolininko įsiskolinimo sumokėjimas vykdymo etape yra vienas iš nacionalinėje teisėje numatytų atsisakymo išieškoti arba vykdymo sustabdymo pagrindų, kurie nėra nesuderinami su šiuo reglamentu.

46 Jei teismo sprendimas buvo priimtas valstybėje narėje, kurioje yra kreditoriaus nuolatinė gyvenamoji vieta, tokiu pagrindu, kuriuo skolininkas grindžia vykdančiosios valstybės narės teisme pateiktą ieškinį, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui, nesiekiama nei pakeisti šio sprendimo, nei priimti naujo sprendimo pastarojoje valstybėje narėje, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 4/2009 8 straipsnį, nei prašyti peržiūrėti minėto sprendimo iš esmės toje valstybėje narėje, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 42 straipsnį.

47 Iš tiesų šiuo pagrindu grindžiamas ieškinys, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui, yra glaudžiai susijęs su vykdymo procesu, nes juo siekiama tik ginčyti tą sumą, dėl kurios gali būti vykdomas sprendimas, nustatantis išlaikymo įsiskolinimą, remiantis skolininko pateiktais įrodymais dėl tariamo jo įsiskolinimo padengimo, o vykdančiosios valstybės narės teismas turi įvertinti šių įrodymų priimtinumą ir pagrįstumą.

48 Be to, pagrindinėje byloje iš AUG 66 straipsnio nuostatų matyti, kad išlaikymo skolininkas gali pateikti prieštaravimų tik remdamasis aplinkybėmis, susiklosčiusiomis priėmus sprendimą, kuriuo nustatytas išlaikymo įsiskolinimas. Taigi pagal tokias nuostatas draudžiama, kad aplinkybės, kuriomis išlaikymo įsiskolinimo skolininkas rėmėsi arba galėjo remtis kilmės valstybės narės teisme, galėtų būti tinkamai nurodytos grindžiant ieškinį, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui.

49 Be to, kaip savo išvados 79–81 punktuose iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, šio sprendimo 46 ir 47 punktuose pateikto vertinimo nepaneigia tokio viešojo subjekto, kaip Išlaikymo fondas, kuris tampa pakaitiniu išlaikymo kreditoriaus skolininku, dalyvavimas pagrindinėje byloje.

50 Iš tiesų tokioje byloje tokio viešojo subjekto, kuris, beje, numatytas Reglamento Nr. 4/2009 64 straipsnio 2 dalyje, dalyvavimas susijęs tik su sąlygomis, pagal kurias padengiamas išlaikymo įsiskolinimas, ir su įrodymais, kuriuos skolininkas pateikia vykdančiosios valstybės narės teismui, kad pagrįstų savo teiginį, jog netiesiogiai sumokėjo įsiskolinimą. Toks dalyvavimas neturi reikšmės kilmės valstybės narės teismo, kuris nustatė išlaikymo įsiskolinimą, sprendimo esmei.

51 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti taip:

– Reglamentas Nr. 4/2009 turi būti aiškinamas taip, kad į jo taikymo sritį ir į vykdančiosios valstybės narės teismų tarptautinę jurisdikciją patenka išlaikymo įsiskolinimą turinčio skolininko pateiktas ieškinys, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui, kuris pareikštas dėl kilmės valstybės narės teismo sprendimo, nustatančio šį įsiskolinimą, vykdymo ir kuris glaudžiai susijęs su vykdymo procesu.

– Pagal Reglamento Nr. 4/2009 41 straipsnio 1 dalį ir atitinkamas nacionalinės teisės nuostatas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kaip vykdančiosios valstybės narės teismas, turi nuspręsti dėl skolininko pateiktų įrodymų, kuriais siekiama pagrįsti teiginį, kad jis sumokėjo didžiąją įsiskolinimo dalį, priimtinumo ir pagrįstumo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

52 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje turi būti aiškinamas taip, kad į jo taikymo sritį ir į vykdančiosios valstybės narės teismų tarptautinę jurisdikciją patenka išlaikymo įsiskolinimą turinčio skolininko pateiktas ieškinys, kuriuo prieštaraujama teismo sprendimo vykdymui, kuris pareikštas dėl kilmės valstybės narės teismo sprendimo, nustatančio šį įsiskolinimą, vykdymo ir kuris glaudžiai susijęs su vykdymo procesu.

Pagal Reglamento Nr. 4/2009 41 straipsnio 1 dalį ir atitinkamas nacionalinės teisės nuostatas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kaip vykdančiosios valstybės narės teismas, turi nuspręsti dėl skolininko pateiktų įrodymų, kuriais siekiama pagrįsti teiginį, kad jis sumokėjo didžiąją įsiskolinimo dalį, priimtinumo ir pagrįstumo.

Parašai.